בשורש ובירושלים · הו״ה כש׳ כהן כאדוני פ״י · וכמה הוא
שלוש״ב אבד״ק סענטען :

נ״ד קבלתי כו׳ ונ״ד קושייתו שהשאלה בע״ד רמ״א בא״ח סימן תל״ד שבא לבטל ביום אלא לאחר שריפה שיקיים מצות שריפה בחמץ שלו . ולדברי הרב ר״מ שכתב דביטול אהני רק משום דבלא״ה חמץ אינו ברשותו בבלו׳ דשם הני א״כ דוקא משהגיע זמן איסור אהני ביטולו לשמעתא אבל קודם זמן איסורו ברשותו הוא ולא אהני לא הביטול וגם אחר הביטול שפיר יקיים מצות שריפה בחמץ שלו קודם זמן איסורו ול״ע וכתבתם שהלשם קושייתו ז גם לפני רבך הגאון דפ״ב כי׳ · יפה הקשית ·

והנראה לענ״ד לתרץ דגם בלא״ה תמוהים דברי הרמ״א אלו וע׳ בשו״ת שלמת קטנות ח״ב סי׳ קל״ה הביא דברי רמ״א וכתב עליו וז״ל ולא ידע מה מצוה יש בשריפה חמצו יאכילנו לבהמתו או ימכרנו ואם לאחר זמן איסורו הו לא אהני ליה ביטול כו׳ ע״ש · ואחי הגאון מוה׳ על הגליון בשלקו״ט בזה״ל וכ״ל ללאה אף לדעת רש״י דמפרש דף י״ב בפסחים קודם שש הו״ל שעת ביעורו ובעי׳ שריפה דוקא לר׳ יהודה ויש פוסקים כרי׳ · שוב מצאתי בפ״ח סי׳ תל״ד הקשה כן גם הוא בקונטרס שלקו״ט שכ״ל וסי׳ כסירולי והכא ע״כ לשונו על הגליון · וא״כ נראה כיון דדברי רמ״א אלו בש״ם מצות שריפה כו׳ ע״כ רק אליביה דרש״י קאי ורש״י לטעמיה שא ס״ל ביטול לא משום הפקר הוא אלא מגזה״כ דגלי קרא השביתו השבתה בלב משמע אף שהוא ברשותו קודם זמן איסורו כיון שבטלו שוב אינו שלו לאחר מגזה״כ וא״ם דברי הרמ״א לדעתי׳ שיטה לשיטתיה אין מקיים מצות שריפה בחמץ שלו לכן לא יבטלו קודם ככ״ל אמת כתב והוכל לתרצות חירולי זה לרבך הגאון כי׳ :

הכ״ד אוה״כ הדש״ת הק׳ יהודה אסאד

תשובה קמז

לכבוד י״כ הרב החריף הגדול החכם השלם עדינו העלכי
בקי״ם מסו׳ בעד אפענכיי״ס כי׳ בק״ק פ״ב יע״א ··

מאז כבדי יקרתו בספרו אלא קורת מספרן של צדיקים לזכר עולם לו לשמרת לא שכחתי לשום עיני ולבי בו כל הימים · עד זה ימים שייכתי בו באיזו מקומן של שבחים המגיע לכתבים ואמרתי אספרם כה לי״כ מעלתו הרב כי׳ את אשר חזיתי בו קשות ולא יכולתי לאפקען ולייסבם על מכונם כשבוקשו אשר ביקש מאתי לעיין בו לפרקים ולחוות לו דעתי אם אראה בו היוצא והכי לרלוכו :

ע״ד אשר הקשה מעכ״ם מוסיף ח״ם יהיה חייב על לאו דכוהר ולא לשמרא דמחייב בח״ם ומסופק בזה כ״ה כי׳ הנה הוכחה ברורה ובגלוים שנים פסחים כ״ח ע״א דר״י יליף מנותר שהוא בבל תותירו וחמץ בבל תותירו עם שכר בשריפה וכו׳ ואם איתא הא איכא פרכא מה לנותר שהוא בבל תותירו אפילו בפחות מכזית תאמר בחמץ דבעי׳ כשיעור דוקא לעבור בב״י כמבואר בפוסקים ובגמרא ר״ס ביצה אע״כ דבעינן בנותר שיעור ומ״ע אין קושי׳ על הגאון בעל דורש לציון כיון דחיוב מלקות ליכא בנותר יש לנ״ד משום שה״ב מעשה אי לנ״ד משום שניתק לעשה אלא איסור לאו שוא דאיכא והא אפילו אין מלות עשה באכילת ח״ם בקדשים ודאי איסור דאורייתא איכא לאותיר אפילו חים וכל אי׳ דח״ם אסור מה״ת :

ולא עוד אלא שאני אומר מאי דמספקא ליה למעכ״ת בדברי דורש לציון שכ״ל שפיטא לי לאידך גיסא שיפה כיון להלכה המורה לדק הגאון שכ״ל והוא דגמרא שכ״א במנחות דף ע״ב דאין חולקים שום קרבן כנגד קרבן אפילו עשרון ואפי׳ מנחות אלא כל מנחה וכל קרבן בפ״ע מחלקין לכל שבים שוה וא״כ מ״כ עשה דואכלו קאי אכל הבית אב כולו ואכלו אותם אשר כופר בהם אף דכל אי מגיע לחלקו פחות מזית משיעור אכילה שם וקרא ואכלו אותם לשון רבים בין כולם בעי׳ שיאכלו הקרבן ואין מלות עשה זו בכלל על כהן א׳ אלא על כל הבית אב במשמרות מקיימים מלות עשה אחד באכילת הקרבן בין כולם ואף בחלקם ליעור אי׳ דשליקם בין כל שבים אב אי אפשר בע״א אלא שיגיע דבר קטן כל בשוה לכל א׳ והם מקיימים בין כולם עשה דואכלו אותם וכו׳ ובתחילה שהתפשט שיה ק״ל על שלל״ה מדברי הרמב״ם פ״י ממעשה הקרבנות הלכה פ״ז שכתב וז״ל שאפשרי כשמחלקין אותה אכמ׳ ב״א כל שיגיע לו חלקו אפי׳ כזית שם שרי שוא וכו׳ מדכתב אפי׳ כזית משמע בהדי׳ דלא שבי׳ בלא״ס בפחות מכזית דאל״כ שכ״ל רבותא טפי [ועיין בתשו׳ רינ״ם סי׳ ל׳ דדייקי׳ כן ברמב״ם ובגמרא ועי׳ בתי׳ כ״א סי׳ ק״ע דבמחברים ליתא לדיוק זה] אבל באמת ז״א דשא מיד שמוך וכראה לזה כתב הרמב״ם לאלק ח״ל אבל שקלם אם יחלקו ביניהן כשלא מגיע אלא כפי שלאה משום שאינו ראוי לא לאכול אותו וכו׳ שרי דאין שיעור לדבר והכל לפי רוב אכשי שב״א ואלי דשקם כזית בתחילה לדוגמא בעלמא כקטי׳ והודע דשוף שכי בשלכם ע״ז יוכיח וככ״ל דודאי מגיע רק פחות מכשיעור לכל א׳ ואי שוף שדבר שרין עם שלל״ה · וראיתי עוד למעלתו בספרו סוף קי״ע בד״ס אשר שמסבר שמה ע״ד דורש לציון מאי פריך הש״ם בחיד ק״ע בר״ל שא אכ״ל כהן שבילם ושרי ר״ל לטעמיה ס״ל ח״ם מותר מה״ת ודלמי׳ אכל פחות מכשיעור והביא בל״ע · והנה מבואר דגם בלא דברי הגאון דורש לציון ק׳ כן דהא ע״כ לא שיה מגיע לכל כהן לחלקו מאותו ליעור אלא כ״ם · אמנם י״ל פשוט דקושית הש״ס קאי התם לר״ל אליבי׳ דר״מ דס״ל כ״ם למכות ולא פליג ר״ל לרבנן כמ״ש בשבועות כ״ב והתם משמע היכף אליביה דכ״ע אמר והוכח לי בזה לתרץ קושי׳ תוס׳ בחולין כ״ח על ר׳ לטעמי׳ מה יעכה ביום הכפורים קושית הש״ס בחיד לר״ל הכ״ל ולק״מ דר׳ כרבנן דר״מ ס״ל וכי משני דכ״ע כר״ל היינו בהא כמו כר״ל ס״ל דח״ם מותר מה״ת ככ״ל ברור והארכתי בזה אבל לא אעמוס יותר על הדרת כבודו עד ארווח לי זמנא :

ובסי׳ ק״כ הליע קו׳ חזקה כחומה על קו׳ הש״ס בזבחים דף ל״ז ע״ב דפריך כיתי עשה ולדחי ל״ת והקשה אדם קשה כברזל פר״ע כי׳ איך משכחת בחי״ם מ״ע דואכלו וכו׳ דהא על ח״ם הפסול ודאי ליתא בי׳ עשה דהוא כמו חולין והוא קושיא זו על שלחן גדולים חקרי לב :

ולענ״ד כראה ליישבם בפשוט ובקדים הכה בתשו׳ ש״א סימן ל״ו מסתפק אליביה דר״ם כ״ם למכות ולא ס״ל שיעור אכילה בכזית א״כ י״ל הא״כ אכילה שלם בכ״ם שני ליה ולא בעי׳ כזית ו״ל אכילה שלם לכרת וקרבן מדמינן ליה ולא לכל אי׳ ימרי״ם · וא״כ י״ל פשוט לדידן דקיי״ל כל אכילה בכזית ומצות לא שני בלא אכילה כזית היינו לענין ללאת י״ח דוקא כמו באכילת איסור למלקות אבל ודאי גם בחלי שיעור כתי דמיפק לא כפיק בי׳ י״ח מלות שמוטל עליו מ״מ קלת מלוה עביד אפי׳ מדאו׳ וכמו באכילת איסור ח״ם דעבד אי׳ דאו׳ בעלמא ה״כ עבד מלות בעלמא מדאו׳ לא מבעי׳ אי לר״ם י״ח בכ״ם ודאי מדר״ם כשמע לדידן למלות בעלמא אלא אפילו אי לר״ם בעי׳ אכילה כזית היינו משום דמדמי׳ ליה לכרת וקרבן ולא לכל איסורי אבל לרבנן דאין חילוק בין כרת וקרבן לשאר איסורים דלחיוב בעי׳ כזית בכ״ע ולא״י דאו׳ שני בכ״ם הה״כ באכילת מלות בכל ח״ם איכא מלות דאו׳ בעלמא לאכלו והרבה עליכו כיולא בזה שהוא מלות דאו׳ בעלמא וליה בי׳ קיום מ״ע ואפרע הכה אפס קלתם במנחות ס״ח ע״א לר״י ור״ל דאפילו בזמן המקדש שאי׳ אורח מתיר מסיק הש״ס קרא עד הביאכם וכו׳ למלות הוכיח התוס׳ במנחות דף ה׳ ע״ב דאפי׳ עשה ליכא אלא במלות בעלמא בר״פ כל הקרבנות וכו׳ מנחות פ״ג ע״ב עומר וב׳ לחם הבאות מן הישן כשירות אלא שחיסר מלוה ומסיק התם מקרא הביאו לרבות אפילו מעלי׳ ופריך והכתי׳ לאפי׳ ומשני למלוה · ובפ״ע שתי מדות שם דף כ״ג הכן שמיכה שירי מלוה ובגמרא שם וכן בתנופה · ובפ׳ השוחט דף כ״א חקרי׳ ר״ם ומפרש לה הרמב״ם שפ״ה מאי׳ חזה אפילו בגרגיר שלם א׳ · ועוד הרבה במסכת זבחים כיתי דליכא למילף מכל אלו כיון דהתם מהכי בדיעבד אפי׳ ללאת י״ח מלוה אבל באכילת מלות בדיעבד כמי לא י״ח כלל וכלל בפחות מכזית והיינו משום דשאני קדשים דבעי׳ בכ״ע שכה עלי׳ הכ׳ למכב ע״מ ובלאו שלחא מיהת איכא דיליף כש״ב מלות בעלמא באכילת ח״ם באיסורין ועפי׳ דברי הגאון שאגת ארי׳ הכ״ל וככ״ל :

והנה ביבמות דף כ״ד ע״ב מסדר גמ׳ מכ״ל דיבמה בחיי בעלה בכרת דלמא רשות א״כ רק עשה לגד וכו׳ ופירש תוס׳ שם ד״ה אלא וכו׳ משום שהוא כנגד הסברא לומר בחיי בעלה בחי׳ כרת ולאח״כ מלות ובמסקנא ע״כ גזה״כ הוא ומלותו בכך כמ״ש תוס׳ ר״פ יבמות דף ב׳ ע״ב סוף ד״ה ל״ת בי״ב כרת וכו׳ מה דלא עליכו בכל התו״כ דכוותיה דאסור כהפוך להיות מלוה ובכ״ע שעשה דוחה ל״ת כמי מגז״כ הוא וגם זה דהיתר מלטרף לאיסור הוא כנגד הסברא אלא מגזה״כ הוא וא״כ שפיר לומר היתר מלטרף לאיסור דהיתר נהפך להיות איסור מגזה״כ אבל מלוה מלטרף לאיסור מהי תיתי דהאיסור נהפך למלוה אמכחן ביבום ובכ״ע דעשה דוחה ל״ת אבל איפכא לא דמלוה ודאי איכו נהפך להיות איסור דא״כ הל״ל כמי בכ״ע הל״ת דוחה לעשה וא״כ כיון שהאכלו שבחלי זית אכילת מלוה יש עלי׳ מלות דאו׳ לאכלו כמו בחלי זית איסור שאסור מדאו׳ לאכלו א״ם קושית הגמרא כיון דקרא יקדם מיתוקם שפיר לאמל״א כגון אם כשירה הוא האכל כאמור שנה א״כ לא מ׳תוקם קרא קשה כילוף מהכא בכ״ע דעשה איכו דוחה ליה דאי דוחה א״כ אמאי הפסול דמלטרף לאיסור לעבור בלאו הכל שנקודם פסול דהיתר הוא מעלים לכשיעור ואמאי הפסי״ל משום הא׳ פורתא דייקא של״ל כתי שכבלע הא׳ בו בהיתר מ״מ להכיי׳ ליה המלוה להאי פורתא לדחות ממכו האיסור שלא יתפוס בו האיסור וכעלה כשאר האי׳ כמו שהיה פחות מכשיעור וליכא לאו · ועוד לפמ״ש מהרש״א בפסחים בסוגי׳ דמשרת דח״ם ע״י התערובות לאו אסור מדאו׳ א״כ קאי קושית הש״ס על כל הכזית גם על חלי זית הפסול כיון דמלות איכו כהפוך להיות איסורא ככ״ל הו כשאר הח״ם הפסול כבלע בחלי זית הכשר ס״ל ח״ם ע״י התערובות ולא אסור מדאו׳ וכיון דמותר מה״ת קאי השי״ע לאכלו אכולו כזית · ודין היתר מלטרף לאיסור דלא אמרי׳ איפכא ח״ם ע״י תערובות הוא ושרי זהו באמת מגזה״כ ודוקא דבר שלא שיה מלוה אלא היתר אבל בדבר שהוא מלוה ודאי כיון דעשה דוחה ל״ת כהפוך הוא דאי׳ כהפוך להיות מלוה ובח״ם שא כמי איכא מלות בעלמא מיהי׳ מדאו׳ והו מעילא גם ח״ם האסור איכו כמו

חולין